

Почуєва Валентина Вікторівна
Харківський національний університет внутрішніх справ,
м. Харків, Україна

АВТОНОМІЯ СТУДЕНТА У КОНТЕКСТІ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Анотація. У статті розглядається проблема автономної навчальної діяльності студентів як форма індивідуалізації навчального процесу, що дозволяє підвищити результативність навчання та розвивати такі необхідні сучасним фахівцям якості, як самостійність, відповідальність та творча активність.

Ключові слова: автономна навчальна діяльність, індивідуалізація, диференціація, самостійність, творчість, відповідальність.

АВТОНОМИЯ СТУДЕНТА В КОНТЕКСТЕ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ

Почуева Валентина Викторовна
Харьковский национальный университет внутренних дел,
г. Харьков, Украина

Аннотация. В статье рассматривается проблема автономной учебной деятельности студентов как форма индивидуализации учебного процесса, что позволяет повысить результативность обучения и развивает такие необходимые современным специалистам качества, как самостоятельность, ответственность и творческая активность.

Ключевые слова: автономная учебная деятельность, индивидуализация, дифференциация, самостоятельность, творчество, ответственность.

Pochuieva Valentyna Viktorivna
Kharkiv National University of Internal Affairs,
Kharkiv, Ukraine

STUDENT AUTONOMY IN THE CONTEXT OF EDUCATION

Abstract. The article deals with the student autonomous learning activity as a means of learning process individualization which helps to increase the effectiveness of studying and develop such important for modern specialists qualities as independence, responsibility and creativity.

Key words: autonomous learning activity, individualization, differentiation, independence, responsibility, creativity.

Сучасна освітня парадигма має передумовою розвиток такої важливої якості фахівця, як здатність до автономної навчальної діяльності протягом життя. Автономна діяльність розглядається як самостійна навчальна діяльність, що припускає активну позицію стосовно своєї освіти і готовність брати на себе

відповідальність за її результат, а також творчий підхід студента до цієї діяльності та пошук самостійних шляхів подолання виникаючих труднощів. Автономна навчальна діяльність тісно пов'язана з високою мотивацією.

Самостійна навчальна діяльність передбачає певний рівень навчально-пізнавальної компетенції студента, що визначається як здатність до ефективного самостійного управління навчальною діяльністю. При цьому істотне значення мають такі стратегії, як: ставлення мети, планування навчальної діяльності та рефлексивна самооцінка. Це обумовлює творчий підхід студента до навчання та орієнтацію на пошук самостійних рішень; він повинен уміти вибирати навчальні матеріали і способи роботи з ними відповідно до поставлених завдань.

Слід особливо підкреслити здатність студента здійснювати рефлексивну самооцінку своєї навчальної діяльності, тобто співвідносити одержаний результат з поставленим завданням та оцінювати його з погляду успішності оволодіння вивчаємим предметом. Навчально-пізнавальна компетенція передбачає вміння коректувати свою навчальну діяльність у випадку, якщо обрана стратегія не приводить до досягнення бажаного результату. По суті, рефлексивна самооцінка означає постійну критичну рефлексію свого навчального досвіду і пошук більш ефективних прийомів роботи над матеріалом, який вивчається.

Таким чином, автономна навчальна діяльність студента припускає максимальний ступінь його залучення до навчального процесу, коли він уже не є пасивним об'єктом педагогічного впливу, а виступає як активний суб'єкт навчального процесу, бере участь в організації цього процесу і несе відповідальність за його результат. Фактично самостійна навчальна діяльність носить характер продуктивної творчої діяльності, спрямованої на створення власного освітнього продукту. Студент учиться самостійно керувати своїм навчальним процесом, і в результаті у нього формується індивідуальний стиль роботи. Це означає, що в умовах автономної діяльності відбувається формування автономної творчої особистості майбутнього фахівця.

Автономія розглядається як характеристика індивідуальної позиції людини, яка має за передумову самостійність, незалежність у виборі мотивів, цілей і заходів діяльності, становлення індивідуального стилю поведінки. У контексті освітньої діяльності автономію студента можна визначити як уміння брати на себе відповідальність за процес і результат даної діяльності.

Проблема автономії й автономної навчальної діяльності тісно зв'язана з проблемою індивідуалізації процесу навчання. У теорії і практиці навчання під індивідуалізацією процесу навчання розуміють, з одного боку, врахування індивідуальних психофізіологічних особливостей, рівня підготовки, інтересів і потреб студентів, а з іншого боку, індивідуалізацією вважають індивідуальну самостійну роботу студентів, тому що це означає врахування індивідуальних особливостей і має передумовою залучення студентів до тих видів індивідуальної творчості, що корелюють зі спрямованістю їх особистості.

У світлі особистісно-орієнтованої парадигми, що лежить в основі концепції безперервної освіти, індивідуалізація розглядається не просто як врахування викладачем індивідуальних особливостей студентів, але з точки зору розвитку їх самостійної творчої активності. Індивідуалізація навчання в сучасній системі освіти передбачає розвиток інтелектуальної культури особистості, при цьому, індивідуальна самостійна навчальна діяльність студентів повинна бути спрямована на розвиток їх творчого мислення, потреби у самоосвіті і самовихованні, а також навичок творчої самостійної роботи. Уявляється, що формування автономної навчальної діяльності створює сприятливі умови для індивідуалізації навчального процесу в цілому, а автономну навчальну діяльність можна розглядати як форму індивідуалізації самостійної роботи студентів [1].

Слід зазначити, що в сучасній теорії навчання виділяються різні форми індивідуалізації навчального процесу. Серед них такі, як диференціація навчання на різних рівнях, наприклад, диференціація рівня складності завдань для студентів з різною підготовкою, диференціація змісту навчальних матеріалів залежно від інтересів студентів, диференціація режимів виконання

завдань з урахуванням індивідуальних особливостей. Формою індивідуалізації можна вважати самостійну роботу студентів, яку організує викладач, беручи до уваги їхні індивідуальні потреби, а також самостійну роботу за спеціально розробленими матеріалами. Додаткові заняття студентів з викладачами, або індивідуальні консультації також відносяться до форм індивідуалізації.

Автономна навчальна діяльність дозволяє найбільш повно розвивати необхідні сучасним фахівцям якості особистості й навчально-пізнавальні уміння, підвищувати рівень мотивації і створювати умови для самореалізації у творчому пошуку. Автономна діяльність дозволяє зробити процес навчання індивідуалізованим, особистісно-орієнтованим, тобто спрямованим на розвиток творчих здібностей і на самореалізацію в навчальному процесі кожної конкретної особистості [2].

Усе вищевикладене підтверджує положення про те, що автономна навчальна діяльність може розглядатися як форма індивідуалізації навчального процесу в цілому, і самостійної роботи над вивчаємим матеріалом зокрема. У контексті автономної навчальної діяльності індивідуалізацію можна, на наш погляд, розглядати як здійснення студентами самостійної навчальної роботи в індивідуальному режимі, відповідно до індивідуальних потреб, особливостей підготовки і стилю навчальної діяльності.

Сучасних студентів, у цілому, відрізняє високий рівень мотивації. Разом з тим, у них спостерігається дуже різний рівень початкової підготовки, різні здібності, індивідуальні психологічні особливості, що обумовлює необхідність диференційованого підходу до студентів.

Узагальнюючи вищесказане, можна зробити висновок. У контексті сучасної концепції професійної освіти, що ставить перед вищою школою завдання навчити студентів самостійно одержувати і поповнювати свої знання й уміння, організація автономної навчальної діяльності є одним з ефективних заходів індивідуалізації навчального процесу. Вона дозволяє вирішувати проблему диференційованого підходу до студентів, підвищувати результативність навчання, зробити роботу над матеріалом, який вивчається,

особистісно значимою для кожного, сформувані у випускників необхідний для подальшої роботи рівень навчально-пізнавальної компетенції, розвивати такі необхідні сучасним фахівцям якості, як відповідальність, самостійність і творча активність.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ:

1. Почуева В.В. Педагогические условия формирования личности будущего профессионала. / В.В. Почуева //Актуальні проблеми сучасної психології та педагогіки вищих навчальних закладів МВС України: Матеріали науково-практичної конференції (Харків, 14 березня 2014 р.) / МВС України, Харківський національний університет внутрішніх справ. – Харків: ХНУВС, 2014. – 264с. – С. 119-120.
2. Почуева В.В. Дидактические возможности сети Интернет в современном образовании. / В.В. Почуева //Педагогіка та психологія: виклики і сьогодення: Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, Україна, 6-7 травня 2016 р.). – Київ: ГО «Київська наукова організація педагогіки та психології», 2016. – 120с. – С. 20-22.